

АДАЛ ЯВДАЛТ, ТУСГАЙ СОНИРХЛЫН, ХИЛ ОРЧМЫН БОЛОН ХИЛ ДАМНАСАН АЯЛЛЫГ
ХӨГЖҮҮЛЭХ ИХ НУУРУУДАД ТУЛГУУРЛАСАН АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ТУСГАЙ БУС
БАЙГУУЛАХ ТЕХНИК ЭДИЙН ЗАСГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТИЙГ ТООЦОХ АЖЛЫН ДААЛГАВАР
/ХЯРГАС, УВС НУУР/

2024 оны ... дүгээр сарын ...-ны өдөр

Улаанбаатар хот

1.	Үндэслэл:	<p>Монгол Улсын Их Хурал (УИХ)-ын 2020 оны 52 дугаар тогтооолоор батлагдсан “Алсын хараа 2050” урт хугацааны бодлогын баримт бичгийн зорилт 8.2-т “Эдийн засгийн тэргүүлэх салбарууд болон байршлын давуу талд тулгуурлан бус, орон нутагт аялал жуулчлалыг хөгжүүлнэ”, 8.2.1-д “Баруун аймгуудад өндөр уулын экосистем, Их нууруудын хотгорын байгаль газар зүйн онцлог, олон ястан, угсаатны ахуй соёл, өв уламжлалд түшиглэсэн аялал жуулчлалын цогцолборыг байгуулна.”</p> <p>Монгол Улсын Засгийн газрын 2024 оны “Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлал батлах тухай” 64 дүгээр тогтооолын 3.2-т “Бүсийн хөгжлийн зорилго нь Төв Азийн орнууд болон Оросын Холбооны Улс, Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын зах зээлтэй холбогдож, Дэлхийн өв Увс нуурын сав, Монгол Алтайн нуруу-Хангайн нурууны байгалийн унаган төрх, олон угсаатны түүх, соёлын өв, эрчим хүчний нөөцөд түшиглэн “Эрчим хүчний төрөлжсөн бус бөгөөд байгалийн аялал жуулчлалын дэд бус” гэж баруун бүсийг тусгасан.</p> <p>Аялал жуулчлалын тухай хуулийн 16 дугаар зүйл, 16.1. “Монгол Улс тодорхой газар нутгийг тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх, гадаадын болон дотоодын хөрөнгө оруулалтыг татах, аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг төрөлжүүлэн хөгжүүлэх зорилгоор орон зайн зохицой төлөвлөлтийг бий болгосон аялал жуулчлалын бүстэй байна.”;</p> <p>Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 1.3.2.1.Алтайн нуруу, бүсийн байгаль, газарзүйн онцлогт түшиглэсэн адал явдалт, тусгай сонирхлын, хил орчмын болон хил дамнасан аяллыг хөгжүүлж, Их нуурууд, Отгонтэнгэр хайрханд тулгуурласан аялал жуулчлалын тусгай бүсийг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд байгуулна.</p>
----	-----------	---

2.	Зорилго:	<p>Байгаль экологийн тэнцвэрт байдал, Их нууруудын экосистемийг хамгаалах, байгалийн нөөц, даацад тулгуурласан адал явдалт, тусгай сонирхлын, хил орчмын болон хил дамнасан аяллыг хөгжүүлэх, тогтвортой аялал жуулчлалын хөгжлийг дэмжих замаар бус нутгийн эдийн засагт хувь нэмэр оруулах. Энэхүү зорилгын хүрээнд дараах зорилтуудыг хэрэгжүүлнэ. Үүнд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Байгаль орчин болон экосистемийн тэнцвэрийг хангах; - Адал явдалт аялалын хүрээнд аялагчдын сонирхлыг татах уулын, усан болон явган аялал, тусгай сонирхлын аяллын хүрээнд байгалийн гэрэл зургийн, байгаль цаг уурыг судлах, зэрлэг амьтдыг ажиглах зэрэг аялал, орон нутгийн иргэдэд тулгуурласан уламжлалт соёл, түүхийн дурсгалуудтай холбогдох, түүх соёлыг сурталчлах аялал; - Хил орчмын аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх; - Тээвэр, холбооны дэд бүтцийн хөгжлийг дэмжих;
3.	Байршил:	Их нуурууд, Хяргас нуур, Увс нуур
4.	Хамрах хүрээ:	Их нууруудад тулгуурласан аялал жуулчлалын тусгай бус байгуулах хөгжлийн төлөвлөгөө боловсруулахдаа Их нууруудын байгалийн хамгаалалтын бус /Хяргас нуур, Увс нуур/, хил орчмын бус нутгийг хамарсан газар нутгийг мөн тус аймгийн аялал жуулчлалын бүсийг хамруулах
5.	Ашиглах материал:	<p>Монгол Улсын хуулиуд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Монгол Улсын Үндсэн хууль; - Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай хууль; - Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн орчны бүсийн тухай хууль; - Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль; - Аялал жуулчлалын тухай хууль; - Ойн тухай хууль; - Усны тухай хууль; - Хамгаалалтын бус тогтоох тухай; - Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын тухай; - Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль; - Байгалийн ургамлын тухай хууль /нэн ховор, ховор ургамлын жагсаалт/; - Амьтны тухай хууль - Гамшгаас хамгаалах тухай хууль; - Галын аюулгүй байдлын тухай хууль; - Газрын тухай хууль; - Байгаль хамгаалах олон улсын холбоо /IUCN/-аас гаргасан Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн аялал жуулчлал ба аялагчдын удирдлага, зохион байгуулалт "Тогтвортой хөгжлийн удирдамж" гарын авлага, 2020 он; - Тусгай хамгаалалттай газар нутагт мөрдөгдөх нэгдсэн өнгө төрх, загварыг батлах тухай БОАЖС-ын 2018 оны А/498 дугаар тушаал - Бусад холбогдох дүрэм журам, стандарт, баримт бичиг, Норм, нормативууд

6.	Хийгдэх ажил	<p>Аялал жуулчлалын тусгай бүсийн хөгжлийн нийтлэг концепцийг тодорхойлж, цаашид хөгжүүлэх бодлого, чиглэлийг тодорхойлно.</p> <p>Аялал жуулчлалын нөөц даацыг тодорхойлох судалгаа шинжилгээний ажлын хүрээнд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Аялал жуулчлалын нөөц, даацын судалгаа хийж, аялал жуулчлалын голлох бүтээгдэхүүн үйлчигээний өнөөгийн нөхцөл байдлыг тодорхойлох; - Түүх соёлын өвийн нөөцийн судалгааг хийж, хууль эрх зүйн хүрээнд хадгалах, хамгаалах, ашиглах арга аргачлалыг тодорхойлох; - Археологийн нөөцийг тодорхойлж аялал жуулчлалын эргэлтэд оруулах боломжийг тодорхойлж судлах - Байгаль орчны хүчин зүйлийн үнэлгээ хийж, Их нуурууд, Хяргас нуур, Увс нуурын эко бус болон амьтан ургамлын тархцад үзүүлэх эерэг, сөрөг нөлөөг тооцох; - Нийгэм, эдийн засгийн хүчин зүйлийн үнэлгээ хийж, бус нутгийн хөгжилд оролцогч талуудын хамтран ажиллах сонирхлыг тогтоох; - Аялал жуулчлалын дэд бүтэц, тээвэр логистикийн нэгдсэн сүлжээ, бсомт, чөлөөт бус, тусгай бүсийг хөгжүүлэх боловжийг тодорхойлох; - Гадаад, дотоодын нийт зорчигчдын тоо, жилд үйлчлэх жуулчдын эрэлт, нийлүүлэлтийн хүчин чадлыг судалж, төлөвлөлтийн шийдэл гаргах - Баруун бус, Увс, нуур, Хяргас нуур, нуур орчмын рекреацын үнэлгээг хийх - Бус нутгийн нийгэм, эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлтийн харьцуулсан судалгаа - Бодлогын баримт бичигт хийсэн дүн шинжилгээ - Олон улсын туршлага, чиг хандлага - Архитектур орон зайн төлөвлөлт, ландшафтын хүчин зүйлийн үнэлгээ - Хяргас нуур, Увс нуур орчимд эко усан аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх боломж - Баруун бүсийн болон Хяргас нуур, Увс нуур орчмын аялал жуулчлалын SWOT, TOWS, PESTLE шинжилгээг хийх <p>Аялал жуулчлалын орон зайн тодорхойлох</p> <ul style="list-style-type: none"> - Монгол улсын Засгийн газрын болон аймаг, орон нутгийн бодлого, төлөвлөлтийг үндэслэн урт, дунд хугацааны хөтөлбөр, төлөвлөгөөтэй уялдааг хангах - Нийгэм-эдийн засгийн хүчин зүйлийг тодорхойлж аймаг, орон нутгийн хүн амын орлогыг нэмэгдүүлэхэд чиглэх - Аймаг, орон нутгийн аялал жуулчлалын эдийн засгийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлэхэд чиглэх;
----	--------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> - Тухайн бүс нутаг орчмын аялал жуулчлалын орон зайн төлөвлөлтөд отоглох цэгүүд, эко аяллын бүс, хамгаалах шаардлагатай бүс, бүсчлэлийг тодорхойлох - Нутгийн иргэдэд түшиглэсэн аялал жуулчлалын менежментийн тогтолцоо, сайн туршлагыг тодорхойлсон зөвлөмж боловсруулах; - Увс, Хяргас нуур орчимд аялал жуулчлалын кластер хөгжил, бүс нутгийн таталцлыг тодорхойлох - Тухайн бүсийн аялал жуулчлалыг орон нутгийн онцлогт тулгуурлан улсын жишиг хөгжлийн чиг хандлагад нийцүүлэн, эдийн засгийн тэргүүлэх салбарын нэг болох олон улсад өрсөлдэх чадварыг дээшлүүлэх тогтвортой аялал жуулчлалыг тодорхойлж үнэт зүйл, давуу тал, онцлогийг илэрхийлсэн алсын харааг боловсруулах - Улсын болон орон нутгийн Аялал жуулчлалын бүсийг тодорхойлох - Монгол Улс болон бүс нутгийн хэмжээнд тухайн төслийн үзүүлэх нөлөөлөлт, хөгжүүлэх зорилгыг тодорхойлох - Аялал жуулчлалын бүсийг хөгжүүлэх зорилтуудыг судалгааны шатанд тодорхойлж гаргах. - Түүх соёл, байгалийн өвөрмөц тогтоц бүхий газрыг түшиглэсэн амралт жуулчлалын бүс, аялал жуулчлалын тэргүүлэх чиглэлийг тодорхойлох. - Увс, Хяргас нуур орчмын болон дайран өнгөрөх аялал жуулчлалын төрлийг тодорхойлж маршрут гаргах - Амралт, бааз, отоглох цэгийн үйл ажиллагаа, нуурын хамгаалалт, эрүүл ахуй, хог хаягдлын болон хөрсний бохирдоос сэргийлэх менежментийн зөвлөмжийг боловсруулах - Аялал жуулчлалын дэд бүтцийг бүрдүүлэх, хөгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг боловсруулах - Төслийн судалгаанд үндэслэн зам дагасан үйлчилгээний барилга байгууламжийн шаардагдах хүчин чадлыг тодорхойлж загвар зураг, ажлын зураг төсвийг боловсруулах - Төслийн хүрээнд нутгийн иргэдийн олон нийтийн арга хэмжээ зохион байгуулах барилгын хүчин чадлыг тодорхойлж загвар зураг, ажлын зураг төсөв боловсруулах <p>Төлөвлөлтийн чиглэлээр:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Монгол улсын Засгийн газрын болон аймаг, орон нутгийн бодлого, төлөвлөлтийг үндэслэн Баруун бүсийн үзэл баримтлалыг тодорхойлж, бүс нутгийн хөгжлийн орчин үеийн чиг хандлагыг тодорхойлох; - бүс нутгийн онцлог, давуу талыг нээн илрүүлж, байгалийн нөөц баялгийг зохистой, өгөөжтэй, хүртээмжтэй ашиглан, эдийн засгийн чиг үүргийг оновчтой тодорхойлох;
--	--

		<ul style="list-style-type: none"> - үйлдвэр, үйлчилгээг кластерын бодлогоор дэмжиж, бус дамнасан, салбар хоорондын уялдааг хангах; - бус нутгийн хөгжилд оролцогч талуудын хамтран ажиллах сонирхлыг тодорхойлон, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжиж, ажилгүйдэл ядуурлыг бууруулах боломж, орон нутагт ажиллаж, амьдрах, бизнес эрхлэх таатай нөхцөлийг бүрдүүлэх; - тээвэр логистикийн нэгдсэн сүлжээ, боомт, чөлөөт бус, тусгай бүсийг хөгжүүлэх, - Бүсийн орон зайн төлөвлөлтийн хувилбаруудын саналыг боловсруулж, <p>Төлөвлөлтийн хүчин чадлын хувилбарууд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Төслийн хүчин чадлын урьдчилсан тооцоо - Хэтийн тооцооны төсөөлөл, таамаглал - Төслийн үйлчлүүлэгчдийн тооцоо - Төслийн үйлчлүүлэгчдийн хөдөлгөөний урсгал - Төслийн барилга, байгууламжийн суурилагдах хүчин чадлын тооцоо - Орон зайн төлөвлөлтийн санал - Зам тээврийн сүлжээ - Ажиллах хүчиний тооцоо - Инженерийн дэд бүтцийн хүчин чадлын тооцоо - Бүтээн байгуулалт, санхүүжилт, хөрөнгө оруулалт - Бүтээн байгуулалтын үе шат, удирдлага - Хөрөнгө оруулалт, санхүүжилт - Төслийн орлогын урьчилсан төсөөлөл - Эрсдэлийн үнэлгээ, удирдлага <p>Дүгнэлт, зөвлөмж</p>
7.	Үйлчилгээ үзүүлэх этгээдэд тавигдах шаардлага	<p>Зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэх этгээд нь бусчилсэн хөшжил, аялал жуулчлалын чиглэлээр судалгаа, зөвлөх үйлчилгээ, хяналт шинжилгээ, үнэлгээний үйл ажиллагаа явуулж байгаа хуулийн этгээд байна. Зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэх хуулийн этгээд нь дараах шалгуурыг хангасан байна. Тухайлбал:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аялал жуулчлалын болон бус орон нутгийн хөхглийн чиглэлээр судалгаа, зөвлөх үйлчилгээ, бодлогын судалгааны үйл ажиллагаа явуулж байгаа; 2. Тухайн байгууллага болон тухайн байгууллагын санал болгож буй зөвлөхүүд нь аялал жуулчлал, бус орон нутгийн хөхглийн чиглэлээр судалгаа хийж байсан, тухайн чиглэлээр терийн бодлого боловсруулах ажилд оролцож байсан туршлагатай (сүүлийн 5 жилийн хугацаанд дээрх чиглэлээр 2 болон түүнээс дээш тосны ажлыг гүйцэтгэсэн); 3. Бодлогын судалгаа, стратеги, төлөвлөгөө боловсруулах чиглэлээр ажиллаж байсан туршлагатай (сүүлийн 5 жилийн хугацаанд чиглэлээр 3 болон түүнээс дээш тооны ажлыг гүйцэтгэсэн);

		<p><u>Судалгаа, үнэлгээ тооцооллын зураглал</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Зургийн жагсаалт, тайлбар бичиг - Байршлын схем M1:25000; - Орчны тойм M1:10000-25000; - Байр зүйн дэвсгэр зураг M1:2000; - Авто зам тээврийн сүлжээ M1:5000; - Барилгажилт M1:5000; - Газар ашиглалтын судалгаа M1:5000; - Газар ашиглалтын бүсчлэл M1:5000; - Түүх соёл, аялал жуулчлал M1:5000; - Нийгэм-Эдийн засгийн үнэлгээ M1:5000 - Дэд бүтцийн үнэлгээ M1:5000 - Архитектур, түүх, соёл, археологийн дурсгал, ландшафтын үнэлгээ M1:5000 <p><u>Төлөвлөлтийн зураглал</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Зургийн жагсаалт, тайлбар бичиг; - Газрын нэгдмэл сангийн ангилал M1:10000-15000; - Гудамж, замын сүлжээ M1:2000; /батлагдах хуудас/ - Ерөнхий төлөвлөгөөний бүсчлэл M1:2000; /батлагдах хуудас/ - Ерөнхий төлөвлөгөө M1:2000; /батлагдах хуудас/ - Архитектур орон зайн төлөвлөлт, барилгажилт M1:2000; - Газар зохион байгуулалтын төлөвлөлт M1:5000; - Ногоон байгууламж, спорт, амралт, аялал зугаалтын бус M1:5000; - Соёл, ахуй үйлчилгээний ангилал, үйлчлэх хүрээ M1:5000; - Аялал жуулчлалын менежмент нэгдсэн төлөвлөлт M1:5000 - Тусгай хамгаалалттай бус хориглох, хязгаарлах дэглэмтэй бүсүүдийн төлөвлөлт M1:5000; - Дугуйн зам, хөсөг тэрэг, явган замын төлөвлөлт M1:5000; - Нийтийн тээврийн нэгдсэн зогсоол, авто машины зогсоол, төлөвлөлт M1:5000; - Гадна зам тээврийн сүлжээ M1:10000-25000; - Гамшигийн мөнежмент нэгдсэн төлөвлөлт M1:5000; - Хог хаягдлын нэгдсэн төлөвлөлт M1:5000; - Төлөвлөлтийн үе шатны зураглал M1:5000; - Төлөвлөлтийн хүрээнд шинээр дахин төлөвлөх, сэргээн засварлах, хамгаалалтад авах бус M1:5000; - Ерөнхий харагдах байдал /3D зураг/ <p>Тоон материалын бүрдэл:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөний товч тайлбар 2-3 хуудас байх/.doc, *.pdf/ - Товч танилцуулга 25-аас ихгүй слайд байх/*.ppt/ - Төлөвлөлтийн онцлогийг харуулсан анимэйшн 2 минутаас багагүй байх/.mp4; 720HD/ - Ажлын үе шатны зураглалын бүрдэл /*.dwg, *.pdf, *.jpg/ - Хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөний зураг төслийн ажлыг хот байгуулалтын нэгдсэн мэдээллийн санд хүлээж авахад тавигдах үндсэн шаардлага болон бусад холбогдох материал тусгах.
9.	Ажлын үе шатанд тавигдах шаардлага:	<ul style="list-style-type: none"> - Их нуурууд Увс нуур, Хяргас нуурын тухайн бусэд экологийн тэнцвэрт байдал, нээц баялгийг хадгалан авч үлдэх, байгаль орчны онцгой хамгаалалтын бүсүүдийг тогтоох, түүх соёлын дурсталыг хамгаалах, эрүүл ахуй, галын аюулгүйн шаардлагыг хангах хамгаалах эрга замыг тусгах,

		<ul style="list-style-type: none"> - Тухайн нутаг дэвсгэрт ажиллаж, амьдарч буй иргэдээс төлөвлөлтөд тусгах зорилгоор санал асуулга, судалгаа явуулсан байх; - Аялал жуулчлалын маршрут, дэд бүтцийн хангамжийг шийдвэрлэх, төлөвлөлт хийхдээ мэргэжлийн байгууллагуудтай зөвшилцэх, урьдчилсан байдлаар санал авсан байх шаардлагатай; - Авто зогсоол, явган зам, унадаг дугуйн зам, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн зам талбай төлөвлөх, тохижилтын ажлын зураг хийх; - Ерөнхий төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх талбайг бэлтгэх, хэрэгжүүлэх арга замыг судлан тусгах; - Төлөвлөлтийн шийдлийг эх загвар зураг, эскизийн шатанд зөвшилцэх; - Шинээр боловсруулах ерөнхий төлөвлөгөө, хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөг өмнө нь хийгдсэн ерөнхий төлөвлөгөөнүүдтэй уялдуулан нэгдсэн шийдэл гаргах; - Зураг төслийг экспертизээр оруулж хянуулах. - Макет III зэрэг (Ерөнхий төлөвлөгөө, ХЕТ) - Авто болон явган аялагчийн нэвтрэх хаалтыг хийхдээ олон улсын жишигт нийцсэн шийдлүүдээс боломжит хувилбарыг сонгох, нэвтрэх хураамжийн төлбөрийг ухаалаг системээр шийдэх арга зам, аргачлалыг гаргах. - Нэн ховор, ховор амьтан, ургамлын жагсаалт, байршлыг 6, 7, 8 дугаар саруудад үзэж болох ургамлын жагсаалтыг нарийвчлан гаргах; - Дээд, доод ургамлын ангилал зүй, зүйлийн бүрэлдэхүүнийг ам тус бүрээр гаргах, холбогдох эрдэм шинжилгээний байгууллагатай хамтран ажиллах; - Аяллын маршрутыг ховор Амьтан, Ургамалын нягтшил бага газраар төлөвлөх; - Олон улсын стандартын дагуу явган аяллын маршрутыг байгальд ээлтэй байдлаар тохижуулах; - Судалгааны дагуу гарсан материалыг ашиглан мэдээ, мэдээллийн самбарууд төлөвлөх; - Төслийн техник зийн засгийн үндэслэлийг тодорхойлсон ажлын тайлан 3 хувь цаасан хувилбар, файл хэлбэрээр тус тус ирүүлсэн байна.
10.	Боловсруулах хугацаа, тайлангийн бүрдэл:	<p>Захиалагч, гүйцэтгэгч талуудын хооронд байгуулсан гэрээгээр гүйцэтгэх хугацааг үндэслэл болгоно.</p> <p>Эхлэлийн тайлан:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Одоогийн төлөв байдлын судалгаа, байр зүйн зураглал, аялал жуулчлалын нөөц даацыг тодорхойлох судалгаа, инженер геологи, түүхэн барилга байгууламжийн судалгаа дууссан байх, одоогийн байдалд үнэлэлт дүгнэлт хийх, аялал жуулчлалын бус нутгийн хөгжлийн төлөвлөгөөний төлөвлөлтийн тооцоопол боловсруулах; - Дундын тайлан: Эхлэлийн тайландаа өгсөн саналыг тусгаж төлөвлөлтийн үе шатанд тавигдах шаардлагын дагуу зураг төсвийг хийж гүйцэтгэсэн байх; - Төлөвлөлтийн шийдлийг олон нийтэд танилцуулж хэлэлцүүлэх /Мэргэжлийн байгууллагууд болон тэр захиргааны байгууллагуудад танилцуулж, хэлэлцүүлэг хийх/